

A gyalog-fenyő-boróka és haszna.

A gyalog-fenyő-boróka egyike azon cserjéknek melyek haszna még nem jutott közelismerésre. — A boróka, talajban épen nem válogatós, fekvésre nézve sem nagyon, de mégis inkább a közép hegyeket kedveli mint a sikot vagy fennhegységet. Gyökerei a talaj fölületén nagyon elterjeszkedvén, minden más növényt elnyomnak, miért is nem szivesen tűrik az erdőben. — A boróka kétlaki növény miért is némely cserjén csupán hím, másokon csak nővirágokat találni, minek folytán egyedül álló boróka cserje kifejlett magot nem hozhat, hanem csak azon esetben lehet termékeny, hogyha egy ellenkező nemű cserje van közelében.

Feltűnő a borókán, hogy mindig telve van érett fekete-kék és éretlen zöld bogyókkal, minek oka abban rejlik, hogy az april és májusban képződő bogyók, csak a reá következő évben érnek meg tökéletesen; az érett bogyók télen át rajta maradnak, ezután azonban lesnek.

A boróka minden részében nagyon hasznos cserje.

Fája igen szívós, nehéz, tömött és tartós; hogyha fehér színű és barnásan meg van erezve, finom asztalos és esztergályos munkákra gyakran dolgoztatik fel. — Elégetésénél minden része a borókának, illatos füstöt terjeszt, minél fogva mint igen jó füstölő szer ismereteseek különösen a bogyók, mely emberek és állatok ragályos betegségei ellen óvszerül ajánltatik, de sódar vagy más husféle füstölésre is kitűnő szolgálatot tesz. — Az ágak hegyei, tulipán ágyakban a hagymák körül alkalmazva, ugyszinte erdei vagy más növények fölébe szórva távol tartják a nagy károkat okozó egereket és patkányokat, mivel ezen állatoknak az ágak terpentinszaga oly kiállhatlan, hogy elvonnak onnét a hol ezek vannak.

A levelek és bogyók főzete gyakran óvszerül használtatik az

állatok ragályos betegségei ellen, a száraz tápszerek közé vegyítvén azt.

A gyanta, melyet a boróka kiizzad, a gummi sandarach minden tulajdonságával bir, és mint olyan gyakran el is adatik.

A bogyók sokféleképen használtatnak és gyógyszerárakban de sőt fűszerkereskedésekben is kaphatók. — A házi asszony fűszerül használja őket különösen vadak és más hús félék készítésénél; a serfőző² általuk a sörnek kellemes és nem ártalmas izet ad; szeszgyártók igen jó gyomor erősítő pálinkát készítenek velők, mely nálunk „borovicska“ név alatt ismeretes és különösen felső Magyarhonban kedvelt.

A boróka alaj mely a bogyók vízben való lepárolása által nyerhető, mint illó olaj külső sérüléseknél, daganatoknál sat. bedörögölés által eredményyel használható.

A ki a borókat sokasítani akarja, az vesse el az érett bogyókat jól megporhanyított földbe $\frac{1}{2}$ hüvelynyi mélységbe.

Tizenöt hónap mulva megjelenendnek a 2—3 tüvel ellátott növénykék. Magukra hagyatva bozontasan nőnek fel, de a kertész kése alatt 40 év alatt igen szép fákká fejlődve az angol kertek díszéül szolgálnak.

B. A.

A luczfenyőtoboz mint tüziszser.

Bécsben most fenyőtobozok tüziszserül árultatnak, még pedig házhoz állítva *egy* mérőnként 35 és legalább 10 mérő vétele mellett — 30 krajczárjával. — Könnyű kezelésük, gyors meggyuladásuk és parázsuk tartóssága miatt igen ajánlják. Minélfogva főleg alkalmasak kemenczéket gyorsan fűteni, folyadékot rövid idő alatt fölforralni (kávét főzni) vasaló vasat jól megtüzésíteni. — E részbeni tulajdonságaikról különben a luczfenyő tobozokat hazánk hegyes vidékein is rég igen jól ismerik — legalább ott, a hol fenyőmagnyeréssel foglalkoznak.

D.

Egy vadászati kérdés.

A mennyiben a vadászati törvények összeállítása most van szőnyegen, tán nem fog ártani, ha egyes könnyen mellőzhető kérdésekhez hozzá szólunk. Egy ily kérdés a következő: Van egy nagyobb kiterjedésű p. o. néhány ezer holdat tevő erdőség mellett, egy pár százholdat tevő erdőcske. A nagyobb erdőség birtokosa nagy kimélettel tartja fen erdejében a vadállományt, míg ellenben a kisebb erdő tulajdonosa — hol alig húzhatja meg magát egy árva nyulaeska — folytonosan kopóval vadászik erdejében. Természetes, hogy az eb — részint a vadhiány, részint pedig a tér kicsisége miatt — alig kerül le a zsinegről, rögtön a nagyobb erdőségbe csap át, ott aztán összevissza hajkorázza a vadat, s ha kiverheti onnan, gazdája a határon állva még rá is puskázik a vadra. — Ha e miatt kérdőre vonatik, azzal felel: „a kutyám átsapott a magaméból, vagy pedig átvitte a vadat”; sok pedig még ilyen választ is ad: „én a kutyámnak nem adhatok észet, hogy a máséba ne hajtson.” — Ezzel be kell elégedni a sértett félnek; a kereset a törvény előtt is bevan fejezve, mert ott is azt mondják rá, hogy úgy van; sőt ha még a sértett fél a kutyát ily esetben elfoghatja és letartóztatja, az utóbbinak még szabadságában áll a fentebbi ellen hatalmaskodási pert is kezdeni; mert a kutyát csak akkor szabad elfogni, ha bizonyos, hogy az készakarva bocsátatott az idegen erdőbe.

Ily méltatlan határozattal csak ugyan meg nem elégedhetik senki sem, mert itt nemesak a józan ész de a jogosság is feltámad ily visszaélés ellen; s ha ez ezután is változatlanul így marad, akkor nem nagy reményeink lehetnek vadászataink rendszeresítésére, s vadállományunk gyarapítására.

Hazánkban a vadállomány gyarapítását ekkoráig leginkább az akadályozta, hogy törvényeink a vadászati kihágásokat nem úgy tekintették, mint *tulajdon háborítást és kissebbitést*, hanem inkább mint *szenvedély csonkítást*, mely csupán egy kis bosszuságot okoz-

hat, nem pedig valódi kárt. E szerint ha e bajon segíteni akarunk, kell hogy minden néven nevezendő idegen erdőbeni vadászati tilalom áthágás, mint *tulajdon kissebbités* tekintessék. Ha ez megtörtént, akkor igen egyszerű meghatározni mi a szabad és nem szabad; akkor egyszersmind a vadászatra nézve alá rendelt állapotban marad a kisebb birtok a nagyobb ellenében: azaz úgy értem a dolgot, ha p. o. nekem egy nagyterületű erdő van, s szomszédom kis birtokán valami olyast akar művelni, mi az évi tulajdonomat veszélylyel fenyegeti; nekem aránylag a birtokhoz képest — ha a megkárosítás valószínűséggel jár — csak ugyan jogom van azt akadályozni. — A felhozott példában pedig világos, hogy a vadász eb mindég által csap egy oly helyről, hol vad nincs, s hol a terület oly kicsiny, hogy a feliasztott vad nem hogy fordulást tehetne, de megsem áll abban. Azért is a kopókkali vadászatot egyszerűen bizonyos meghatározott nagyságú területekre kellenne szorítani, már annyiból is, hogy annak a nélkül is, csak nagyobb összefüggő erdőségekben van helye; kisebb téreken a nyulat — mert más alig tartózkodik oly helyen — könnyebben lehet hajtók által vagy ugrásban megkapni.

Ha azonban az ily eljárás nagyon önkényesnek tünnék föl, s ha a kis birtokos a kopó vadászat tilalma miatt a vadászatot — mely tulajdonán csak ugyan az övé — megsemmisítettnek tekintené, tán lehetne a kiegyenlítést a vadászat kisajátítása által is eszközölni; ez pedig egyszerűen abban állana, hogy a nagyobb birtokos törvényesen megbízott szakértők által kimondott évi kárpótlási összeget fizetne a károsodott félnek vagy is a kisebb birtokosnak.

E kérdés taglalásába mélyebben nem bocsátkozom; célom inkább is az volt, hogy e könnyen mellőzhető fontos kérdés ki ne kerülje a vadászati törvények összeállításával megbízott t. bizottság figyelmét.

Podhradszky András.